

DR. KOLLÁTH GYÖRGY alkotmányjogász
az **ELTE** és a **TF** c. egyetemi docense, ügyvéd
1122 Budapest, Városmajor u. 43.
www.kollath.com, www.kollath.hu
Tel/fax: 4570639, gyorgy.kollath@gmail.com

Független jogi szakmai vélemény

az ún. terézvárosi Csendrendelet alkotmányjogi analiziséről, továbbá a hozzá benyújtott észrevételekről és javaslatokról

Megbízás keretében vállaltam, hogy független közjogi analízist készítek az ún. terézvárosi Csendrendeletéről, továbbá véleményezem azokat az észrevételeket és javaslatokat, amelyek e tárgyban rendelkezésre állnak. Előre kell bocsátani egy megjegyzést, munkám alapvető koordináta-rendszerét. Nevezetesen, ez az összeállítás nem arról szól, hogy mit kell vagy érdemes tennie Terézváros önkormányzatának, hanem mindössze arról, hogy lépésének mik a legfőbb jogi keretei, elvei és határai. Kizárólag alkotmányjogi szempontú anyag tehát ez a munka, ezért egyesületi, köztisztasági, rendvédelmi és más, szakágazati mérlegelés nincs benne.

Summázat: az adott, háttérbeli és magasabb szintű jogi környezet és a kapcsolódó alkotmánybírói gyakorlat tükrében vizsgálva a Csendrendelet tartalmilag, érdemét tekintve **nem alkotmányellenes**. Sőt, igen jól leképezi az ugyanezen tárgyban iránymutatónak tekinthető alkotmánybírói határozatot, mert megfelel annak elveinek, közjogi kereteinek, érv-rendszerének, szellemének. Ugyanakkor a jogalkotási törvény előírásai mentén, kodifikációs-jogtechnikai szempontból javítandó, csiszolandó, méghozzá azért (is), mert így elkerülhető, hogy értelmezési, definiálási, technikai-lebonyolítási dilemmák, valós feszültségpontok, megoldatlanságok miatt eredményesen támadják meg, akár az Alkotmánybírói előtt is, a **jogállami jogbiztonság, kiszámíthatóság és normavilágosság vélt vagy valódi híján**. Ez utóbbiak miatt átdolgozása, precizírozása elkerülhetetlen, és ebben kulcsfontosságú tényező, **hogy a nagyon képlékeny és manipulálható panasz(kodás)t, s annak döntő érdemi jogi kihatását elhagyják. Még valami: érdemes megfontolni, hogy a rendelet átdolgozott változatát helyi népszavazás erősítse meg, ez közjogilag lehetséges, sőt kívánatos, de ehhez ez a szakvélemény pro és kontra (politikai) érvet nem fűz.**

I. Bevezetés

Budapest Főváros VI. kerület Terézváros Önkormányzatának Képviselő-testülete az üzletek éjszakai nyitva tartásának rendjéről szóló 20/2009. (VI. 29.) rendeletével (a továbbiakban: Csendrendelet) a kerület lakóinak és vendéglátóhelyet üzemeltető vállalkozóinak érdekeit kívánta összhangba hozni. A szabályozás hatályba lépése óta a Csendrendeletet mindkét fél részéről számos kritika érte, s a módosítás érdekében számos javaslat született. A következőkben a Csendrendelet alkotmányossági analizisét végezzük el, hiszen meghatározó alapkérdés annak előzetes vizsgálata, hogy az ütköző érdekeket az önkormányzati jogalkotás milyen irányban befolyásolhatja, szintetizálhatja - az alkotmányossági követelmények tiszteletben tartása mellett.

II. A Csendrendelet alkotmányossági analizise

1. Első tételünk, hogy a Csendrendelet megalkotása a terézvárosi önkormányzat számára egyfajta közvetett, azaz ki nem mondott, de jól levezethető szabályozási kötelesség. Ennek pedig a törvényben jelölt idő-intervallum is külön értelmet ad.

A Csendrendelet **származékos jogalkotási aktusként** a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 6. § (4) bek.-ben¹ és a 12. § (5) bek.-ben² foglalt felhatalmazás alapján lépett hatályba. A felhatalmazó rendelkezésekkel kapcsolatban fontos rámutatni arra, hogy az önkormányzatnak nem pusztán lehetősége, hanem kötelessége a rendeletalkotás a helyi közösséget érintő közügyekben: **különösen a kialakult érdekkonfliktusra tekintettel**. A jelen ügyben kétségtelenül fennálló jogalkotási kötelezettség mellett szól az is, hogy a lakók és a vendéglátóhelyeket **üzemeltetők érdek-összeütközése alkotmányos alapjogokat** érint, s ilyen esetekben az államnak/helyi önkormányzatnak az alapjogok védelme érdekében - az ún. **„objektív intézményvédelmi kötelezettség” alapján** - a jogalkotás eszközeinek alkalmazásával is gondoskodnia kell az alapvető jogok érvényesüléséről. Mindebből tehát az következik, hogy mivel **kifejezetten** a szabályozási tárgykörre vonatkozó központi szabályozás nem létezik, a Csendrendelet új szabályozás megalkotásának hiányában nem „vonható vissza”, és hatályának „felfüggesztése” sem célszerű. Még annyit: nem állítható, hogy egynemű és egykét erős alkotmányossági érvek, illetve alapjogok vannak a lakossági és a vendéglátói érdek-körben. Az előbbi ui. két alapjog védi /Lásd Alkotmány 18. §., továbbá 70/B § (4) bek!/, míg az utóbbi közjogilag ismeretlen kategória (ti., a kulturált szórakozáshoz fűződő alkotmányos jog, ilyen ui. nincsen).

2. A Csendrendelet szabályozási tárgykörébe eső kérdések jogi környezete összetett.

Kiindulópont:a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Ker. tv.), amelynek 6. § (1) bek.-e szerint az üzlet nyitvatartási idejét a vásárlási szokások, a foglalkoztatottak **és a lakókörnyezet érdekeinek figyelembevételével** a kereskedő állapítja meg. A kereskedő önszabályozása mellett kiegészítő szabályokat találunk egyrészt **normatív szabályozásra** a (4) bek.-ben: a települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat képviselő-testülete a helyi sajátosságok figyelembevételével **az üzletek éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitvatartási rendjét rendeletben szabályozhatja.** Másrészt az (5) bek. előírja, hogy a kereskedelmi hatóság bejelentés alapján vagy hivatalból - a lakók egészséges életkörülményeinek és pihenéshez való jogának biztosítása érdekében - **a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű zaj esetén az üzlet éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitva tartását korlátozhatja.** A korlátozás keretében a kereskedelmi hatóság a jogsértő állapot megszüntetéséig kötelező éjszakai zárva tartási időszakot rendelhet el. E döntések **egyedi aktusban, határozatban** ölthetnek testet. A (6) bek. megállapítja, hogy a kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódóan nem használható hirdetés vagy figyelemfelhívás céljára olyan hanghatást okozó eszköz, amely a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű környezeti zajjal jár. Míg a (7) bek. szerint vendéglátó üzletben **a vendégek szórakoztatására zeneszolgáltatás, műsoros előadás, táncrendezvény vagy egyéb szórakoztató szolgáltatás olyan módon nyújtható, illetve szervezhető, hogy az nem járhat a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű környezeti zajjal.**

A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 22. § (1)-(2) bek. szerint **vendéglátó üzletben a vendégek szórakoztatására zeneszolgáltatás nyújtható, műsoros előadás, tánc rendezhető. Az előbbieken meghatározott tevékenység akkor folytatható, ha a vendéglátó üzlet megfelel a**

¹ A települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat képviselő-testülete a helyi sajátosságok figyelembevételével az üzletek éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitvatartási rendjét rendeletben szabályozhatja.

² Felhatalmazást kap a települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat képviselő-testülete, hogy a 6. § (4) bekezdésében meghatározottaknak megfelelően az üzletek éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitvatartási rendjét rendeletben szabályozza.

*környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló kormányrendeletben foglalt követelményeknek.*³

A „szabadidős zaj- vagy rezgésforrásokat” a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. Korm. rendelet (a továbbiakban: Zaj rendelet) a következők szerint határozza meg: környezeti zajt, rezgést előidéző kulturális, szórakoztató, vendéglátó vagy sportlétesítmény, és az előbbi célú tevékenység, valamint az előbbi célra használt berendezés, gép [2. § h) pont]. *Veszélyes mértékű környezeti zajnak minősül az olyan szabadidős zajforrástól származó zaj, amelyre jellegéből adódóan határértéket megállapítani nem lehet, mert azonos körülmények között nem ismételtető és érzékszervi észleléssel megállapíthatóan a hatásterületen élő lakosság nyugalma zavarja [2. § jb) pont].* Fontos rámutatni arra, hogy a Zaj rendelet 10. § (1)-(2) bek.-e szerint környezeti zajt előidéző üzemi vagy szabadidős zajforrásra vonatkozóan a tevékenység megkezdése előtt a környezeti zaj- és rezgésforrás üzemeltetője - a (3) bekezdésben foglalt kivétellel - köteles a környezetvédelmi hatóságtól környezeti zajkibocsátási határérték megállapítását kérni, és a határérték betartásának feltételeit megteremteni. Ha az üzemeltető az (1) bekezdés szerinti kötelezettségét elmulasztja, a környezetvédelmi hatóság⁴ - megfelelő határidő tűzése mellett - felhívja annak teljesítésére.

Végezetül, alkotmánybírósági határozat mentén is, szükséges rámutatni arra, hogy a jog a zajkeltő magatartásokat nem csupán zajszint határértékek meghatározása útján szabályozza. Vannak olyan, jogilag tiltott, illetve szabályozott zajkeltő magatartások, amelyek nem, vagy nem kizárólag határértékekhez kötődnek. Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdése értelmében például, aki meghatározott helyen indokolatlanul olyan zajt okoz, amely alkalmas arra, hogy mások nyugalma, illetőleg a természeti vagy a védett természeti értéket zavarja, pénzbírsággal sújtható. A lakásszövetkezetek és a társasházak a házirendjükben megállapíthatnak zajkeltő magatartásokkal szembeni korlátozásokat [a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 26. § (1) bekezdése, valamint a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény 14. § (2) bekezdése].

3. Az önkormányzati rendeleti szabályozás alkotmányjogi keretei

A Ker. tv. 6. § (4) bek.-ének alkotmányosságát az Alkotmánybíróság (a továbbiakban: AB) a 282/B/2007. AB határozatában bírálta el. A vállalkozáshoz való jog és az üzletek

³ Korm. rendelet 27. § (1) Ha a kereskedő a tevékenységére, a forgalmazott termékre, illetve annak árusítására vonatkozó jogszabályi előírásoknak nem tesz eleget, vagy a hatályos jogszabályi feltételeknek nem felel meg, és a jogsértés másként nem orvosolható, illetve a jogszabályi feltételeknek való megfelelés más módon nem biztosítható, a jegyző - a (2) bekezdés a) pontja és a (3) bekezdés szerinti eset kivételével - az észlelt hiányosságok megszüntetéséig, de legfeljebb kilencven napra a tevékenységet megtilthatja, vagy az üzletet ideiglenesen bezárathatja.

(2) A jegyző a működési engedélyt visszavonja, illetve tevékenység folytatását megtiltja és a kereskedőt, illetve az üzletet a nyilvántartásból törli és az üzletet bezáratja, ha

a) a működési engedély kiadásának feltételei már nem állnak fenn,

b) a kereskedő az (1) bekezdés szerinti jegyzői határozatban meghatározott időtartam alatt nem tesz eleget a határozatban foglaltaknak,

c) a kereskedő a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű környezeti zaj esetén, a lakók egészséges életkörülményeinek és pihenéshez való jogának biztosítása érdekében, a jogsértő állapot megszüntetéséig elrendelt kötelező éjszakai zárva tartási időszak alatt továbbra is nyitva tart,

d) a kereskedő a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű környezeti zaj esetén a hirdetés vagy figyelemfelhívás céljára szolgáló hanghatásokat okozó eszközt használatának megtiltása ellenére tovább használja.

⁴ Zaj- és rezgésvédelmi ügyekben az elsőfokú hatósági jogkört a települési önkormányzat jegyzője, főváros esetében a kerületi önkormányzat jegyzője gyakorolja a Zaj rendelet 1. sz. mellékletében meghatározott vendéglátás [4. § (1) bek.] tekintetében.

működésének normatív önkormányzati eszközzel való befolyásolása kapcsolatáról az AB a következőket állapította meg:

„Az 54/1993. (X. 13.) AB határozatában az Alkotmánybíróság a következőképpen értelmezte a vállalkozás jogát: „A vállalkozás joga a foglalkozás szabad megválasztásához való alkotmányos alapjog [Alkotmány 70/B. § (1) bekezdés] egyik aspektusa, annak egyik, a különös szintjén történő megfogalmazása. A vállalkozás joga azt jelenti, hogy bárkinek Alkotmány biztosította joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. (...) A vállalkozás joga ugyanis a fentiek értelmében egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett gazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének - esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott - biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent - de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül -, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást.

A vállalkozás jogától különböző kérdés az, hogy a vállalkozó milyen gazdasági feltételrendszerbe lép be. E feltételrendszerrel kapcsolatban különösen az az alkotmányossági követelmény, hogy a feltételrendszer, így például az adórendszer megfeleljen a piacgazdaság Alkotmány rögzítette (9. §) követelményének, valamint hogy ne legyen diszkriminatív.” (ABH 1993, 340, 341-342.)

A 13/1995. (III. 1.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette: „A jogalkotónak nagy a szabadsága a vállalkozások keretéül szolgáló feltételrendszer (például az adórendszer) megteremtése tekintetében. A jogalkotót itt csak az a követelmény köti, hogy ne alakítson ki olyan feltételrendszert, amelynek keretei között lehetetlenné válna a vállalkozáshoz való alapjog gyakorlása.” (ABH 1995, 77, 79.)

A Ker.tv. támadott rendelkezése alapján az önkormányzatok az üzletek működésére vonatkozó jogi környezet bizonyos elemének - jelesül az éjszakai nyitva tartásnak - a meghatározására váltak jogosulttá. Ez nyilvánvalóan nem akadályozza meg, nem teszi lehetetlenné a vállalkozóvá válást, illetve a meglévő vállalkozások további működését. A vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne.”

Többek között a fenti indokok alapján az AB a Ker. tv. szóban forgó rendelkezését, vagyis az önkormányzati szabályozó hatáskört alkotmányosnak minősítette. A terézvárosi Csendrendeletre az AB határozata lényegében egy az egyben ráolvasható. Ügyelni főként arra kell, hogy a törvényi feltétel: a helyi sajátosságok figyelembe vétele is teljesüljön.

Tekintve, hogy jelen ügyben a vállalkozáshoz fűződő jog a pihenéshez való joggal ütközik, érdemes röviden ismertetni az AB utóbbival kapcsolatos álláspontját is. Az AB a 74/2006. (XII. 15.) AB határozatában megállapította, hogy „az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/B. § (4) bekezdésével összefüggésben már az 1403/B/1991. AB határozatában kifejtette, hogy az Alkotmány **alapvető jogként fogalmazza meg a pihenéshez**, a szabadidőhöz és a fizetett szabadsághoz **való jogokat**. (ABH 1992, 493, 494.) Az 1030/B/2004. AB határozatában az Alkotmánybíróság a pihenéshez való jogot a munkához való jog lényeges összetevőjeként értelmezte, utalt továbbá az Alkotmánybíróság több határozatában tett megállapítására, amely szerint - az Alkotmány 70/B. § (4) bekezdésén túlmenően - az Alkotmánynak nincs olyan rendelkezése, amely a pihenéshez való jog konkrét módjait, illetve feltételeit ugyanilyen módon írná elő. (ABH 2005, 1307, 1311.)”

Fontos utalni arra, hogy az Alkotmány mellett a pihenéshez való jogot - többek között - az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülésszakán, 1966. december 16-án elfogadott Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről szóló

1976. évi 9. törvényerejű rendelet 7. cikke, és a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény 1. cikke is védelemben részesíti.

III. A Csendrendelet alkotmányos szempontokon nyugvó kritikája, javaslatok az új szabályozáshoz

1) Javasoljuk a Csendrendelet átdolgozását, immár a beérkezett tapasztalatok, hatástanulmányoknak is minősíthető feldolgozások, észrevételek, jelzések és javaslatok mentén való módosítást, majd pedig **a későbbieket is illető monitoring kiépítését.** Indokolt a rendeletben szereplő, jogot-kötelezettséget megalapozó, keletkeztető vagy módosító fogalmak, definíciók teljes áttekintése, pontosítása, avagy olyan szabályozási modell alkalmazása, amely ezek zömét feleslegessé teszi. Nem mindegy ui., hogy mi számít üzletnek, vendéglátó üzletnek, kereskedelmi üzletnek, zárásnak, . A rendelet 4. §-sával kapcsolatban pedig az eldöntendő kérdés, hogy jogilag minek minősül az ott írt lakossági kezdeményezés, s azt pl. melyik törvény szerint kell elbírálni? Elméletileg szóba jöhet itt a 2004. évi XXIX. törvény 141-143. §-sai szerinti bejelentés és panasz-elbírálás is, ugyanakkor e törvénnyel ellentétes jogi intézmény itt sem keletkeztethető, ha pedig a Ket. szerinti ügyfél-kategória az irányadó, akkor azt kell meghivatkozni avagy megszerkeszteni, ám a Ket.-től való eltérést elhagyva. Jó szándék, kompromisszum-készség hatotta át a helyi jogalkotókat, de a lakossági-igen-nem modell idegen, nem szerencsés, és szélső esetben a jogállami hatásköri rendet és jobbiztonságot is sértheti. Mindezt fókuszálhatjuk egy jellemző pontra is! Alapvető, mondhatni „filozófiai” tekintetben is érdemes a felülvizsgálat, mérlegelve benne a rendelet 3. § (3) bek.-ének hatályon kívül helyezését. E szabályozás ugyanis több szempontból aggályos.

a) **Sérti a jogegyenlőség követelményét és hátrányos megkülönböztetést eredményez.** Az Alkotmányban alapvető jogként meghatározott pihenéshez való **jog minden embert (lakót) egyaránt, azonos mértékben megillet.** A Csendrendelet a 2/3-os többségi szavazás bevezetésével ezt relativizálja. A kisebbségnek ugyanis szintén joga van a pihenéshez, ez a kérdés szavazásra nem bocsátható. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról 2003. évi CXXV. törvény 1. §-a szerint az *egyenlő bánásmód követelménye alapján a Magyar Köztársaság területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben e törvény rendelkezései szerint azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni.*

b) További problémát okoz, hogy az önkormányzati jogalkotásnak abban az esetben van helye, ha adott tárgykörben központi jogszabály még nem szabályoz. Jelen esetben ilyen szabályozást jelent az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdése, amelynek értelmében, aki *meghatározott helyen indokolatlanul olyan zajt okoz, amely alkalmas arra, hogy mások nyugalmát, illetőleg a természeti vagy a védett természeti értéket zavarja, pénzbírsággal sújtható. E rendelkezés érvényesülése alól önkormányzati rendelet sem adhat felmentést. (Mindezekkel összhangban indokolt a Csendrendelet 8. §-ának felülvizsgálata is.)*

2) Megfontolandónak tartjuk az V. kerületi önkormányzat - azonos tárgykörben született - az üzletek éjszakai nyitvatartási rendjéről szóló 31/2006. (VII. 17.) önkormányzati rendeletéhez hasonló szabályozás kialakítását. Igaz, **ennél politikai okból enyhébb, liberálisabb helyi jogi rendezés is szóba jöhet, ha ott éppen ez a helyi sajátosság. De ha már a nép véleménye számít: legyen e rendeletről helyi népszavazási megerősítés vagy elvetés!**

3) Az új szabályozás kialakítása során indokolt figyelemmel lenni továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény következő rendelkezéseire is:

a) 5. § (1) A törvény tiltja a joggal való visszaélést. (2) Joggal való visszaélésnek minősül a jog gyakorlása, ha az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul, különösen

ha a nemzetgazdaság megkárosítására, a személyek zaklatására, jogaik és törvényes érdekeik csorbítására vagy illetéktelen előnyök szerzésére vezetne.

b) 75. § (1) A személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.

(3) A személyhez fűződő jogokat nem sérti az a magatartás, amelyhez a jogosult hozzájárult, feltéve, hogy a hozzájárulás megadása társadalmi érdeket nem sért vagy veszélyeztet. A személyhez fűződő jogokat egyébként korlátozó szerződés vagy egyoldalú nyilatkozat semmis.

c) 100. § *A tulajdonos a dolog használata során köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amellyel másokat, különösen szomszédait szükségtelenül zavarná, vagy amellyel jogaik gyakorlását veszélyeztetné.*

Kulcs: a szükséges mérvű zavarás még a klasszikus jogon és jog-elveken is belül van, civiljogilag. Közjogilag ugyanakkor a helyi lakosságot védő 2 alkotmányos alapjog erősebb, mint a szomszéd-viták megengedőbb zsinórmértéke.

4)Javasoljuk figyelembe venni, hogy az újonnan megalkotott szabályozással összefüggésben a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 46. § (3) bek.-e szerint a képviselő-testület *helyi népszavazást rendelhet el:*

a) a képviselő-testület hatáskörébe tartozó ügyben,

b) az önkormányzati rendelet megerősítésére.

Ez sok vita méregfogát kihúzná, túl a lépés politikai vonzatain és kihatásain.

4)A Csendrendelettel összefüggésben érkezett javaslatok egy része jobbára jogon kívüli eszközökkel (pl. szemétszedés, parkosítás, közvilágítás-korszerűsítés, stb.) kívánja felszámolni, illetve enyhíteni a lakóközösség és a vendéglátósok közötti konfliktusokat. E törekvések kívánatosak, azonban a korszerű, az ütköző érdekeket megfelelően kezelő önkormányzati rendeletalkotást nem helyettesít(het)ik. A belső szabályalkotó önkorlátozás ui. önkéntes alávetésen alapul, továbbá bármikor képződhet egy ellen-civil szervezet, amelyik fordított érdeket véd és képvisel. A **helyi közjog és a sokoldalú, képlékeny civiljog nem csereszabatos.** Ami fontos viszont: valóban érdemes egy olyan *paritásos monitoring-formát* létre hozni, amely értékeli a tapasztalatokat, netán koordinálja a közjogi és civiljogi szereplők, közreműködők tevékenységét, és számot ad a helyi közgyűlésnek és más állami-közhatalmi szerveknek a helyzetről és a tennivalókról.

Budapest, 2009. október 5.

Összeállította, szerkesztette: Kolláth György.s.k.